

# Algemene Voorwaarden Ontwerpdiensten Bouw



## Inhoud

|                      |                                                                                   |           |
|----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Hoofdstuk 0.</b>  | <b>Inleiding.....</b>                                                             | <b>5</b>  |
| <b>Hoofdstuk 1.</b>  | <b>Algemeen.....</b>                                                              | <b>7</b>  |
| Artikel 1.           | Begripsbepalingen.....                                                            | 7         |
| Artikel 2.           | Toepasselijkheid.....                                                             | 8         |
| Artikel 3.           | Totstandkoming van de Opdracht.....                                               | 8         |
| <b>Hoofdstuk 2.</b>  | <b>Bijzondere bepalingen omtrent de Opdracht .....</b>                            | <b>9</b>  |
| Artikel 4.           | Hulpverleners.....                                                                | 9         |
| Artikel 5.           | Derden-adviseurs .....                                                            | 9         |
| Artikel 6.           | Adviseur als gemachtigde van Opdrachtgever .....                                  | 9         |
| Artikel 7.           | Esthetische waarde .....                                                          | 9         |
| <b>Hoofdstuk 3.</b>  | <b>Aanpassingen en wijzigingen .....</b>                                          | <b>10</b> |
| Artikel 8.           | Aanpassing van de Opdracht .....                                                  | 10        |
| Artikel 9.           | Onvoorziene omstandigheden .....                                                  | 10        |
| <b>Hoofdstuk 4.</b>  | <b>Algemene verplichtingen van Partijen .....</b>                                 | <b>11</b> |
| Artikel 10.          | Algemene verplichtingen van Partijen .....                                        | 11        |
| Artikel 11.          | Algemene verplichtingen van Opdrachtgever .....                                   | 11        |
| Artikel 12.          | Algemene verplichtingen van Adviseur .....                                        | 12        |
| <b>Hoofdstuk 5.</b>  | <b>Aansprakelijkheid van Adviseur .....</b>                                       | <b>14</b> |
| Artikel 13.          | Aansprakelijkheid van Adviseur voor Toerekenbare tekortkomingen.....              | 14        |
| Artikel 14.          | Schadevergoeding.....                                                             | 14        |
| Artikel 15.          | Omvang van de schadevergoeding.....                                               | 15        |
| Artikel 16.          | Aansprakelijkheidsduur en vervaltermijnen .....                                   | 15        |
| Artikel 17.          | Overige bepalingen verband houdende met schadevergoeding .....                    | 15        |
| <b>Hoofdstuk 6.</b>  | <b>Vertraging, onderbreking en gevolgen daarvan .....</b>                         | <b>16</b> |
| Artikel 18.          | Vertraging en onderbreking van de Opdracht.....                                   | 16        |
| Artikel 19.          | Gevolgen van vertraging of onderbreking van de Opdracht.....                      | 16        |
| <b>Hoofdstuk 7.</b>  | <b>Beëindiging van de Opdracht .....</b>                                          | <b>17</b> |
| Artikel 20.          | Wijze van (tussentijdse) beëindiging .....                                        | 17        |
| Artikel 21.          | Gronden voor ontbinding .....                                                     | 17        |
| Artikel 22.          | Vertraging en onderbreking Opdracht of stopzetting Project .....                  | 17        |
| Artikel 23.          | Toerekenbare tekortkoming .....                                                   | 17        |
| Artikel 24.          | Overmacht.....                                                                    | 17        |
| Artikel 25.          | Onvermogen .....                                                                  | 18        |
| Artikel 26.          | Wijziging rechts- of samenwerkingsvorm .....                                      | 18        |
| Artikel 27.          | Overlijden .....                                                                  | 18        |
| Artikel 28.          | Arbeidsongeschikt raken of overlijden van een bepaalde persoon .....              | 18        |
| Artikel 29.          | Algemene verplichtingen van Partijen na beëindiging van de Opdracht .....         | 18        |
| <b>Hoofdstuk 8.</b>  | <b>Gevolgen van de tussentijdse beëindiging van de Opdracht.....</b>              | <b>19</b> |
| Artikel 30.          | Betalingsverplichting na beëindiging op een grond gelegen bij Opdrachtgever.....  | 19        |
| Artikel 31.          | Betalingsverplichting na beëindiging op een grond gelegen bij Adviseur.....       | 19        |
| Artikel 32.          | Rechten op het Advies na beëindiging op een grond gelegen bij Opdrachtgever ..... | 19        |
| Artikel 33.          | Rechten op het Advies na beëindiging op een grond gelegen bij Adviseur .....      | 20        |
| <b>Hoofdstuk 9.</b>  | <b>Eigendom en gebruik van Documenten – Rechten van Adviseur .....</b>            | <b>21</b> |
| Artikel 34.          | Eigendom van Documenten .....                                                     | 21        |
| Artikel 35.          | Rechten van Adviseur.....                                                         | 21        |
| Artikel 36.          | De uitvoering van het Werk.....                                                   | 22        |
| Artikel 37.          | Recht van herhaling van het Advies.....                                           | 22        |
| Artikel 38.          | Wijziging van het Werk na oplevering.....                                         | 22        |
| <b>Hoofdstuk 10.</b> | <b>Financiële bepalingen .....</b>                                                | <b>24</b> |
| Artikel 39.          | Algemene bepalingen .....                                                         | 24        |
| Artikel 40.          | Bepaling van Advieskosten .....                                                   | 24        |
| Artikel 41.          | Vaststelling van het vaste bedrag .....                                           | 24        |
| Artikel 42.          | Berekening op basis van bestede tijd .....                                        | 24        |

|                       |                                                            |           |
|-----------------------|------------------------------------------------------------|-----------|
| Artikel 43.           | Berekening als een percentage van de Bouwkosten.....       | 24        |
| Artikel 44.           | Advieskosten in geval van wijzigingen .....                | 25        |
| Artikel 45.           | Betaling van Advieskosten .....                            | 25        |
| <b>Hoofdstuk I I.</b> | <b>Toepasselijk recht, geschillen en vaststelling.....</b> | <b>26</b> |
| Artikel 46.           | Toepasselijk recht .....                                   | 26        |
| Artikel 47.           | Geschillen.....                                            | 26        |
| Bijlage I.            | Specificatie van de Opdracht.....                          | 27        |

## Hoofdstuk 0. Inleiding

De voorliggende algemene voorwaarden, die de rechtsverhouding tussen opdrachtgever enerzijds en architect, ingenieur en adviseur (hierna adviseurs) anderzijds regelen, zijn voortgekomen uit een aanvankelijk initiatief van de Branchevereniging Nederlandse Architectenbureaus (BNA), Koninklijke NLI ingenieurs en de Nederlandse Vereniging voor Inkoopmanagement (Nevi) naar aanleiding van de Actieagenda Beter Aanbesteden (2018). Stichting Bureau Inkoop & Aanbestedingen Zuidoost-Brabant (Bizob) en brancheorganisatie MKB INFRA hebben het initiatief vervolgens ondersteund. De Actieagenda benoemt concrete acties om de inkoop- en aanbestedingspraktijk te verbeteren. Een van die acties is het vaststellen van paritaire voorwaarden voor geïnteresseerde branches. Voornoemde partijen beoogden met deze regeling te voorzien in evenwichtige, heldere algemene voorwaarden voor opdrachten aan adviseurs.

Voor deze regeling hebben de hierna te noemen auteurs De Nieuwe Regeling 2011, herziening 2013, als vertrekpunt gekozen alsmede wijzigingen die opdrachtgevers op deze regeling hanteren. De DNR 2011 en haar voorlopers SR 1997 en RVOI 2001 gelden vanouds als de branche-specifieke standaardvoorwaarden in de sector. In de praktijk worden deze door BNA en NL Ingenieurs aangeboden voorwaarden regelmatig in aangepaste vorm gehanteerd, hetgeen leidt tot een veelvoud aan versies. Dit vraagt vervolgens weer grote inspanningen van zowel opdrachtgevers als opdrachtnemers.

Een vernieuwde, evenwichtige en breed gedragen versie van de DNR zou volgens de auteurs dan ook de volledige markt ten goede komen. Dit geldt voor zowel opdrachtgevers en gespecialiseerde adviesbedrijven (zijnde naast architecten en raadgevend ingenieurs ook bijvoorbeeld kostenskundigen, bouw fysici, bouwmanagers, en constructeurs), als andere opdrachtnemers die adviesdiensten/ werkzaamheden als onderdeel van hun andere activiteiten verrichten (bijvoorbeeld [mee-] ontwerpende aannemers, installateurs of groenbedrijven).

Vanuit bovenstaande wens is de schrijfgroep van deze regeling aan de slag gegaan, met als nadrukkelijke doel een balans te vinden tussen de belangen van diverse gebruikers. De samenstelling van de schrijfgroep representeerde dit streven met vertegenwoordigers van opdrachtgevers, opdrachtnemers en een (breed) kennisnetwerk. Bij het opstellen hebben zij nadrukkelijk de perspectieven van alle potentiële gebruikers meegenomen. De auteurs hebben daarbij ook inspiratie geput uit de gangbare afwijkingen die verschillende gebruikers van de DNR – vaak aanbestedende diensten – hanteren, alsook de gangbare generieke model-inkoopvoorwaarden en praktijkervaringen. Bij de praktische uitwerking hebben de auteurs zich tevens laten inspireren door de Gids Proportionaliteit, die goede handvatten biedt om tot proportionele contractvoorwaarden te komen. Deze gids is weliswaar wettelijk voorgeschreven voor toepassing op aanbestedingsplichtige opdrachten maar vormt ook voor niet-aanbestedingsplichtige opdrachten een mooie inspiratiebron voor het toetsen aan de invulling van redelijkheid en billijkheid die bij contractvorming wordt verlangd.

Vervolgens is een conceptversie van deze regeling voor iedereen in het werkveld toegankelijk gemaakt door een open consultatie. Daarop zijn zo'n 90 reacties ontvangen met gezamenlijk ruim 1750 opmerkingen/suggesties. Vanuit opdrachtnemers, opdrachtgevers, verzekeraars, bouwers, intermediairs, advocaten en wetenschap. De schrijfgroep was blij verrast door de overweldigende respons. Het onderschrijft eens te meer eerdergenoemde wens om tot een vernieuwde, evenwichtige en breed gedragen set van voorwaarden te komen. Alle reacties zijn dan ook zorgvuldig beschouwd, kritisch tegen elkaar afgewogen en waar mogelijk verwerkt. De reacties waren behalve divers van aard niet zelden onderling met elkaar in strijd. Dat liet zich ook verwachten, waar men kiest voor een middenweg zullen er aan 'beide zijden' wensen blijven. Het belang van een gebalanceerd eindresultaat heeft steeds vooropgestaan. Daarnaast is getracht de tekst zo beknopt mogelijk te houden, en tegelijkertijd de leesbaarheid te verhogen.

Dit eindresultaat ligt nu voor u. De auteurs denken recht te hebben gedaan aan alle waardevolle reacties om te komen tot een breed draagvlak.

De voornaamste inhoudelijke wijzigingen in deze regeling ten opzichte van de tekst van de DNR 2011 zijn:

- Toespitsing van de voorwaarden op de professionele markt. Opdrachten voor consumenten zijn van geheel andere aard dan opdrachten voor professionele opdrachtgevers; om deze spagaat te vermijden beperken deze voorwaarden zich tot die laatste categorie. De bepalingen in de DNR 2011 over de (totstandkoming van de) overeenkomst zijn vervangen, zodat deze voorwaarden beter aansluiten op de praktijk van (meervoudige) offerteaanvragen en aanbestedingen; daarbij is inspiratie geput uit het VNG Model Algemene Inkoopvoorwaarden.
- De algemene verplichtingen van partijen zijn uitgebreid en verduidelijkt om de zekerheidswens van opdrachtgevers ten aanzien van planning, budget, dekking onder verzekering en bescherming tegen

derdenclaims te borgen, waarbij uitvoerig stilgestaan is bij de beheersbaarheid van risico's, overigens met inachtneming van de gewenste wederkerigheid.

- Het aansprakelijkheidsregime is verduidelijkt. Verder is de mogelijkheid geopend om de aansprakelijkheid gemotiveerd en opdrachtgericht aan te passen ten opzichte van de hoofdregel bij opdrachten met een afwijkend (lager of hoger) risicoprofiel, als dat proportioneel c.q. redelijk en billijk is. De insteek is een eenduidig aansprakelijkheidsregime dat voldoende comfort biedt aan alle betrokkenen bij het merendeel van de opdrachten (voldoende dekking tegen reële risico's met een standaardverzekeringsproduct), rekening houdend met voor een dergelijke opdracht gebruikelijke verzekeringen en marktconforme premiestelling.
- De regeling voor tussentijdse beëindiging van de opdracht is sterk vereenvoudigd en aangepast om recht te doen aan het belang dat in de hedendaagse praktijk aan samenwerking op basis van vertrouwen toegekend wordt; opzeggen zonder grond is niet meer mogelijk.
- De IE-rechten op het advies liggen bij de adviseur en opdrachtgever verkrijgt een gebruiksrecht hierop. De reikwijdte van dit gebruiksrecht is verduidelijkt en uitgebreid; zo krijgt opdrachtgever bij voorbeeld het recht om verder te gaan met het advies indien hij de opdracht tussentijds beëindigt, mits aan de betalingsverplichting voldaan is (nadere toestemming van de adviseur is dus niet langer vereist).
- Deze voorwaarden voorzien niet in een gefaseerde opdrachtverlening. Het onder de noemer 'gefaseerde opdrachtverlening' opknippen van een opdracht, waarbij de uiteindelijke omvang ongewis blijft, getuigt naar de mening van de auteurs niet van goed opdrachtgeverschap. Bij toepassing van de voorwaarden is van belang dat elke opdrachtgever vooraf duidelijkheid verschaft over de omvang van een opdracht.
- Op basis van de consultatie zijn de bepalingen die betrekking hebben op detachering geschrapt. Bij detachering kunnen partijen beter gebruik maken van een toegesneden detacheringsovereenkomst.

Helaas hebben de BNA en NLI ingenieurs uiteindelijk besloten, om dit initiatief niet langer te ondersteunen, hetgeen door de auteurs als zeer spijtig ervaren wordt. De auteurs blijven van mening dat dit document een belangrijke basis kan zijn voor een goede samenwerking tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers. Om het vele werk dat hier niet alleen door de auteurs, maar ook door de 90 meelezers in is gestoken, niet verloren te laten gaan, hebben Bizob, MKB INFRA en Nevi besloten het document onder een andere titel beschikbaar te stellen aan eenieder die hier gebruik van wil maken.

De auteurs van deze Algemene Voorwaarden Ontwerpdiensten Bouw:

- Michel Geertse (op persoonlijke titel)
- Ton van Geijlswijk (Nevi)
- Hub Keulen (namens Nevi)
- Meriam de Koning (namens MKB INFRA)
- Desirée van Laerhoven (Bizob)

Eerste uitgave december 2024<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> Een eerdere versie van deze voorwaarden is verspreid onder de titel "Algemene voorwaarden Ontwerpdiensten". Omdat deze titel onduidelijkheid oproep met betrekking tot de doelgroep voor deze voorwaarden is de titel aangepast. De inhoud is niet veranderd.

## Hoofdstuk I. Algemeen

### Artikel I. Begripsbepalingen

In deze Voorwaarden wordt door middel van een hoofdletter verwezen naar begrippen uit deze begripsbepalingen. Een begrip kan zowel in enkelvoud als in meervoud gebruikt worden. Verstaan wordt onder:

|                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Advies               | Het resultaat van de werkzaamheden van Adviseur.                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Advieskosten         | Vergoeding aan Adviseur voor de vervulling van de opgedragen werkzaamheden, het gebruiksrecht op het Ontwerp, de kosten die Adviseur maakt voor opgedragen toezicht op de uitvoering van het Werk en, voor zover overeengekomen, alle andere kosten die Adviseur maakt om de Opdracht behoorlijk te vervullen.                                     |
| Adviseur             | De Partij die de Opdracht aanvaardt, de opdrachtnemer.                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Begroting            | Berekening van de Bouwkosten volgens de systematiek van de NEN2699:2017 met een uitwerkingsniveau passend bij de betreffende Fase.                                                                                                                                                                                                                 |
| BIM                  | Building Information Modelling, dat wil zeggen het maken van digitale bouwmodellen, of Building Information model, dat wil zeggen het digitale bouwmodel. Het betreft een digitaal model, dat een virtuele weergave van het tot stand te brengen Werk vormt, waarbij geometrie en informatie aan elkaar gekoppeld worden.                          |
| Bouwkosten           | De kosten van het uitvoeren van het Werk door de uitvoerende Participant(en).                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Derden-adviseur      | Een adviseur, die geen Partij is bij de Opdracht.                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Deze Voorwaarden     | De Algemene Voorwaarden Ontwerpdiensten Bouw, Rechtsverhouding opdrachtgever – architect, ingenieur en adviseur                                                                                                                                                                                                                                    |
| Documenten           | Alle informatie door of namens Adviseur geproduceerd ter vervulling van de Opdracht, ongeacht de aard van de informatiedrager waarop of waarin die informatie is vastgelegd.                                                                                                                                                                       |
| Fase                 | Een afgebakend stadium in de werkzaamheden van Adviseur met een gedefinieerd en toetsbaar resultaat.                                                                                                                                                                                                                                               |
| Gids:                | De Gids Proportionaliteit als bedoeld in het Aanbestedingsbesluit dd. 11 februari 2013, meer specifiek de versie zoals geldend ten tijde van de Offerteaanvraag dan wel, bij het ontbreken daarvan, de datum van afgifte van de Offerte                                                                                                            |
| Hulppersoon          | Een natuurlijke of rechtspersoon die Adviseur inschakelt bij de vervulling van de Opdracht. Het kan zowel een ondergeschikte als ook een zelfstandige persoon betreffen.                                                                                                                                                                           |
| Laakbaar handelen    | Verwerpelijk handelen op een zodanige wijze dat de verhoudingen tussen Partijen daardoor verstoord kunnen raken, veelal maar niet uitsluitend gelijkstaand aan een Toerekenbare tekortkoming.                                                                                                                                                      |
| Offerte              | Schriftelijke aanbieding van Adviseur.                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Offerteaanvraag      | Enkelvoudige of meervoudige uitvraag van Opdrachtgever teneinde een Adviseur te selecteren voor de Opdracht.                                                                                                                                                                                                                                       |
| Opdracht             | De overeenkomst van opdracht tussen Opdrachtgever en Adviseur als opdrachtnemer.                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Opdrachtgever        | De professionele Partij, niet zijnde consument of kleine zakelijke partij die zich kan beroepen op de reflexwerking van het consumentenrecht, die de Opdracht verleent.                                                                                                                                                                            |
| Ontwerp              | Schetsen, ontwerpen, maquettes, tekeningen, modellen, uitvindingen en alle overige oorspronkelijke scheppingen en vondsten in de zin van de Auteurswet 1912, het Benelux-verdrag inzake de intellectuele eigendom 2005 en/of de Rijksoctrooiwet 1995.                                                                                              |
| Participant          | Elke deelnemer aan het Project, onder wie Opdrachtgever, Adviseur, Derden-adviseurs en zij die het Werk uitvoeren.                                                                                                                                                                                                                                 |
| Partijen             | Zij die de Opdracht overeenkomen: Opdrachtgever en Adviseur als opdrachtnemer.                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Project              | Het geheel van activiteiten, waaronder de aan Adviseur opgedragen werkzaamheden, gericht op het tot stand brengen van hetgeen Opdrachtgever beoogt.                                                                                                                                                                                                |
| Proportioneel        | In redelijke verhouding tot. Voor aanbestedende diensten wordt het begrip proportionaliteit in het kader van inkoop en aanbestedingen uitgewerkt in de Gids, die door aanbestedende diensten verplicht toegepast dient te worden. Ook buiten de publieke sector biedt deze Gids goede handvaten om proportioneel handelen vorm en inhoud te geven. |
| Raming               | Ruwe kostenberekening van de Bouwkosten volgens de systematiek van de NEN2699:2017 met een uitwerkingsniveau passend bij de betreffende Fase.                                                                                                                                                                                                      |
| Rechten van Adviseur | Rechten die Adviseur uit hoofde van wetgeving en/of de Opdracht op het Advies toekomen.                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Taakstellend budget  | Het maximale bedrag aan Bouwkosten conform NEN 2699:2017, inclusief BTW, dat met de uitvoering van het Werk gemoeid mag zijn.                                                                                                                                                                                                                      |

|                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Toerekenbare tekortkoming | Iedere tekortkoming van een Partij in de nakoming van de Opdracht, tenzij de tekortkoming die Partij niet kan worden toegerekend. Een tekortkoming kan niet worden toegerekend indien zij niet is te wijten aan schuld of krachtens wet, rechtshandeling of volgens in het verkeer geldende opvattingen, voor rekening van die Partij komt. Onder in het verkeer geldende opvattingen wordt verstaan: een tekortkoming die een goed en zorgvuldig handelend adviseur of professioneel opdrachtgever onder de betreffende omstandigheden en met inachtneming van normale oplettendheid – en waar het de Adviseur betreft: met de voor de Opdracht vereiste vakkennis en middelen uitgerust – had kunnen en behoren te vermijden. |
| Werk                      | Het in het kader van het Project tot stand te brengen en op te leveren object van stoffelijke aard.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

## **Artikel 2. Toepasselijkheid**

1. Deze Voorwaarden, inclusief bijlage, zijn van toepassing op en onderdeel van de Opdracht.
2. Van Deze Voorwaarden kan slechts worden afgeweken indien integrale toepassing naar de maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is. Partijen dienen eventuele afwijkingen uitdrukkelijk schriftelijk overeen te komen.
3. Indien een bepaling uit Deze Voorwaarden nietig is of vernietigd wordt, blijven de overige bepalingen onverkort van toepassing en treden Partijen in overleg om een vervangende bepaling overeen te komen die qua doel en strekking recht doet aan de intentie van de Opdracht.
4. De toepasselijkheid van Deze Voorwaarden komt tot stand doordat de ene Partij Deze Voorwaarden van toepassing verklaart op de Opdracht en de andere Partij deze toepasselijkheid op een van de volgende wijzen aanvaardt.
  - a. Indien Adviseur reageert op een Offerteaanvraag van Opdrachtgever waarin Deze Voorwaarden van toepassing verklaard zijn op de Opdracht, aanvaardt hij door indiening van zijn Offerte de toepasselijkheid van Deze Voorwaarden op de Opdracht en wijst hij eigen voorwaarden af.
  - b. In alle andere situaties aanvaardt Opdrachtgever de toepasselijkheid van Deze Voorwaarden op de Opdracht en wijst hij eigen voorwaarden af door aanvaarding van de Offerte in de zin van artikel 3 lid 3, voor zover Deze Voorwaarden van toepassing verklaard zijn op de Opdracht in de Offerte.

## **Artikel 3. Totstandkoming van de Opdracht**

1. Voorafgaand aan de totstandkoming van de Opdracht specificeren Partijen, overeenkomstig het bepaalde in Bijlage I, schriftelijk de inhoud en omvang van de Opdracht in de Offerteaanvraag en/of de Offerte, voor zover op dat moment mogelijk en relevant.
2. Indien Adviseur het op basis van de beschikbare informatie niet mogelijk vindt om een Offerte uit te brengen, dan adviseert hij Opdrachtgever om een vooronderzoek te doen.
3. De Opdracht komt tot stand wanneer Opdrachtgever de Offerte binnen de geldigheidsduur van de Offerte schriftelijk aanvaardt. Partijen kunnen ook op een andere wijze overeenstemming bereiken over de Opdracht mits dit zo spoedig mogelijk schriftelijk wordt bevestigd.
4. Een gunningsvoornemen is geen aanvaarding van de Offerte in de zin van lid 3 en artikel 6:217 lid 1 Burgerlijk Wetboek.
5. Los van het bepaalde in voorgaande leden kunnen Partijen het bestaan en de inhoud van de Opdracht met alle middelen aantonen.

## Hoofdstuk 2. Bijzondere bepalingen omtrent de Opdracht

### Artikel 4. Hulppersonen

1. Adviseur kan werkzaamheden onder zijn leiding door Hulppersonen laten uitvoeren en ten aanzien van onderdelen ook de leiding aan Hulppersonen opdragen, waarbij Adviseur verantwoordelijk blijft voor de behoorlijke vervulling van de Opdracht. Voor zover Adviseur zelfstandige Hulppersonen wil inschakelen, dient hij eerst toestemming te vragen aan Opdrachtgever. Opdrachtgever kan zijn toestemming onthouden, tenzij dit onredelijk is.
2. Indien Opdrachtgever Adviseur voorschrijft om bij zijn werkzaamheden gebruik te maken van bepaalde Hulppersonen, dan legt Adviseur de voorwaarden waaronder hij die Hulppersonen wil contracteren ter goedkeuring voor aan Opdrachtgever. Opdrachtgever kan deze goedkeuring uitsluitend weigeren indien de voorwaarden naar de maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn. In dat geval treden Partijen in overleg om tot een aanvaardbare oplossing te komen.

### Artikel 5. Derden-adviseurs

1. Opdrachtgever kan een of meer Derden-adviseurs aanstellen, indien hij dat bevorderlijk vindt voor het Project. Voordat Opdrachtgever deze bevoegdheid gebruikt, overlegt hij met Adviseur, voor zover de werkzaamheden van betreffende Derden-adviseurs invloed kunnen hebben op de behoorlijke vervulling van de Opdracht door Adviseur.
2. Opdrachtgever voldoet de advieskosten van de in lid 1 bedoelde Derden-adviseurs rechtstreeks aan die Derden-adviseurs, tenzij anders overeengekomen.
3. Indien Adviseur moet samenwerken met Derden-adviseurs, dan bepaalt Opdrachtgever welke Participant de werkzaamheden van de verschillende adviseurs afstemt en welke Participant het proces van de werkzaamheden van de verschillende adviseurs coördineert.

### Artikel 6. Adviseur als gemachtigde van Opdrachtgever

1. Adviseur treedt uitsluitend op als gemachtigde van Opdrachtgever voor zover Opdrachtgever Adviseur daartoe expliciet schriftelijk gemachtigd heeft onder aanduiding van de reikwijdte van de machtiging. Het ontbreken van een dergelijke machtiging kan Adviseur niet worden tegengeworpen voor zover de vertegenwoordigingsbevoegdheid uit de gegeven omstandigheden of aard van de Opdracht voortvloeit.
2. Tenzij uitdrukkelijk anders overeengekomen, zal Opdrachtgever, voor zover Adviseur ter zake optreedt als zijn gemachtigde, niet buiten Adviseur om orders en aanwijzingen geven aan derden die het Werk, waarop de Opdracht betrekking heeft, uitvoeren of daarvoor leveranties verrichten dan wel op die uitvoering toezicht houden. Indien Opdrachtgever in een dringend geval toch orders of aanwijzingen als hiervoor bedoeld geeft, meldt hij dat zo spoedig mogelijk aan Adviseur.

### Artikel 7. Esthetische waarde

Bij de beoordeling van de juiste vervulling van de Opdracht blijft de esthetische waarde van het Advies buiten beschouwing. Dit doet niets af aan het feit dat het Advies moet voldoen aan redelijke eisen, zoals die voortvloeien uit de algemene verplichtingen van Adviseur uit hoofde van artikel 12.

## Hoofdstuk 3. Aanpassingen en wijzigingen

### Artikel 8. Aanpassing van de Opdracht

1. Partijen overleggen over een eventuele aanpassing van de Opdracht indien:
  - a. de uitgangspunten of andere omstandigheden die ten grondslag liggen aan de Opdracht wijzigen;
  - b. de behoorlijke vervulling van de Opdracht extra werkzaamheden vereist.Bij dit overleg nemen Partijen elkaars gerechtvaardigde belangen in acht.
2. De volgende omstandigheden geven in ieder geval aanleiding de Opdracht aan te passen:
  - a. relevante wijzigingen van (overheids-)voorschriften of beschikkingen;
  - b. relevante wijzigingen in het programma van eisen;
  - c. door Opdrachtgever verlangde wijzigingen van, of varianten op, werkzaamheden die reeds goedgekeurd zijn of onderdeel zijn van een Fase die reeds goedgekeurd is;
  - d. extra werkzaamheden die tijdens de vervulling van de Opdracht noodzakelijk blijken, tenzij Opdrachtgever er in alle redelijkheid vanuit mag gaan dat die werkzaamheden reeds inbegrepen waren in de Opdracht.
3. Leidt het overleg als bedoeld in lid 1 tot een aanpassing van de Opdracht, dan handelen Partijen overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.
4. Voor zover de aanpassing van de Opdracht, zoals bedoeld in lid 3, leidt tot een significante wijziging van de Advieskosten, handelen Partijen overeenkomstig het bepaalde in artikel 43 en passen zij de Advieskosten naar boven of beneden aan.

### Artikel 9. Onvoorziene omstandigheden

1. Partijen overleggen over een aanpassing van de Opdracht indien Partijen, dan wel een van de Partijen, van mening zijn/is dat er sprake is van onvoorziene omstandigheden, die zodanig zijn dat naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ongewijzigde voortzetting van de Opdracht niet geveerd kan worden. Leidt dit overleg tot een aanpassing van de Opdracht, dan handelen Partijen overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.
2. Levert het overleg als bedoeld in lid 1 geen overeenstemming op, dan kan elk van de Partijen de rechter verzoeken om de gevolgen van de Opdracht te wijzigen of deze geheel of gedeeltelijk te ontbinden wegens onvoorziene omstandigheden overeenkomstig artikel 6:258 Burgerlijk Wetboek.

## Hoofdstuk 4. Algemene verplichtingen van Partijen

### Artikel 10. Algemene verplichtingen van Partijen

1. Voorafgaand aan en tijdens de uitvoering van de werkzaamheden stellen Partijen zich proactief op en communiceren zij tijdig met elkaar, zodat de Opdracht behoorlijk vervuld kan worden overeenkomstig het overeengekomen tijdschema.
2. Partijen spannen zich in om de aard en de omvang van de Opdracht deugdelijk vast te leggen. Voor zover dat voorafgaand aan de totstandkoming van de Opdracht in de zin van artikel 3 lid 1 nog niet mogelijk is, treden Partijen in overleg zodra dat wel mogelijk is om de delen van de Opdracht die nog niet deugdelijk vastgelegd zijn, alsnog deugdelijk vast te leggen. Partijen handelen daarbij overeenkomstig het bepaalde in artikel 8.
3. Partijen behandelen alle gegevens vertrouwelijk wanneer een Partij deze gegevens als vertrouwelijk aangeduid heeft of zij redelijkerwijs behoren te weten dat deze gegevens vertrouwelijk zijn.
4. Partijen delen schriftelijk aan elkaar mee welke natuurlijke persoon of personen bevoegd zijn hen te vertegenwoordigen ter zake de Opdracht onder vermelding van eventuele beperkingen van de vertegenwoordigingsbevoegdheid. Een Partij kan zich jegens de wederpartij niet beroepen op beperkingen van de vertegenwoordigingsbevoegdheid van zijn vertegenwoordiger, voor zover die beperkingen niet vermeld zijn.
5. Voor zover de Opdracht betrekking heeft op het tot stand brengen en opleveren van een Werk en de Opdracht invloed kan hebben op de veiligheid van dat Werk tijdens de uitvoering en het gebruik, spannen Partijen zich in om de veiligheid te borgen.
6. Partijen spannen zich in om gedurende de looptijd van de Opdracht schendingen van internationale sociale normen, zoals vastgelegd in de conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO), en mensenrechten, zoals vastgelegd in de Universele verklaring van de Rechten van de Mens en uitwerkingen daarvan in bindende verdragen, voor zover die relevant zijn in het kader van de vervulling van de Opdracht te voorkomen en spreken elkaar daar ook op aan.
7. Partijen spannen zich in om binnen en met de vervulling van de Opdracht een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van de samenleving en de circulaire economie.
8. Voor zover Adviseur ter vervulling van de Opdracht een BIM-model dient te vervaardigen, dan wel informatie dient uit te wisselen met andere Participanten in een BIM-omgeving, overleggen Partijen voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden om werkzame afspraken over BIM overeen te komen met alle betrokken Participanten en spreken Partijen elkaar en de overige betrokken Participanten aan op die afspraken tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

### Artikel 11. Algemene verplichtingen van Opdrachtgever

1. Opdrachtgever gedraagt zich als een goed en zorgvuldig opdrachtgever.
2. Opdrachtgever is verantwoordelijk voor de tijdigheid en de juistheid van de door of namens hem aan Adviseur verstrekte inlichtingen, gegevens en beslissingen die nodig zijn om de Opdracht behoorlijk te vervullen. Opdrachtgever vrijwaart Adviseur voor aanspraken van derden ter zake van deze inlichtingen, gegevens en beslissingen. Dit doet niets af aan de waarschuwingsplicht van Adviseur op grond van artikel 12 lid 11.
3. Opdrachtgever beoordeelt door Adviseur ter goedkeuring voorgelegde Documenten tijdig en waarmerkt deze desgevraagd na goedkeuring. Goedkeuring ontslaat Adviseur niet van aansprakelijkheid voor Toerekenbare tekortkomingen in die Documenten. Dit doet niets af aan de waarschuwingsplicht van Opdrachtgever op grond van lid 4.
4. Opdrachtgever waarschuwt Adviseur schriftelijk en ondubbelzinnig binnen bekwame tijd indien door Adviseur voorgelegde Documenten klaarblijkelijk zodanige fouten bevatten of gebreken vertonen, dat het in strijd met de eisen van redelijkheid en billijkheid is om zonder waarschuwing Adviseur bij de vervulling van de Opdracht daarop voort te laten bouwen.

5. Opdrachtgever draagt zijn opdrachtgeverschap niet geheel of gedeeltelijk over aan een ander zonder schriftelijke toestemming van Adviseur. Adviseur kan zijn toestemming uitsluitend onthouden indien de beoogde overdracht naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is.
6. Opdrachtgever vrijwaart Adviseur tegen aanspraken van derden, die gerelateerd zijn aan de werkzaamheden die Adviseur uit hoofde van de Opdracht uitvoert. Dit doet niets af aan de aansprakelijkheid van Adviseur jegens Opdrachtgever op basis van het bepaalde in hoofdstuk 5.
7. Opdrachtgever voldoet tijdig aan zijn betalingsverplichting overeenkomstig het bepaalde in artikel 44.

## **Artikel 12. Algemene verplichtingen van Adviseur**

1. Adviseur beschikt over de benodigde kennis en kunde om de Opdracht behoorlijk te vervullen.
2. Adviseur gedraagt zich als een goed en zorgvuldig opdrachtnemer en staat Opdrachtgever onafhankelijk in een vertrouwenspositie terzijde. Adviseur vermijdt alles wat de onafhankelijkheid van het Advies kan schaden. Adviseur zal in ieder geval in het kader van het Project geen werkzaamheden voor derden verrichten zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Opdrachtgever.
3. Adviseur:
  - a. heeft zich op een naar verkeersnormen binnen de betreffende branche passende en gebruikelijke wijze verzekerd en houdt zich ten minste gedurende de overeengekomen aansprakelijkheidsduur zodanig verzekerd voor de navolgende risico's:
    - i. beroepsaansprakelijkheid; en/of
    - ii. bedrijfsaansprakelijkheid; en/of
    - iii. verlies van en schade aan bedrijfsinventaris, inclusief de zaken die eigendom van Opdrachtgever zijn;
  - b. toont op verzoek van Opdrachtgever onverwijld een gewaarmerkte kopie van de polissen en bewijzen van premiebetaling ter zake van de onder sub a van dit lid genoemde verzekeringen, dan wel een verklaring van de verzekeraar, waaruit afdoende blijkt dat deze verzekeringen bestaan en de premies hiervan betaald zijn. De door Adviseur verschuldigde verzekeringspremies worden geacht in de Advieskosten begrepen te zijn.
4. Adviseur houdt rekening met voor de Opdracht relevante publiek- en privaatrechtelijke wet- en regelgeving, die algemeen bekend mag worden verondersteld onder adviseurs.
5. Adviseur vrijwaart Opdrachtgever tegen vorderingen van derden, die rechtstreeks voortvloeien uit het toerekenbaar door Adviseur niet nakomen van met de Opdracht samenhangende verplichtingen als werkgever in de breedste zin van het woord, inclusief bestuurlijke sancties van de Nederlandse Arbeidsinspectie.
6. Adviseur informeert Opdrachtgever over de vervulling van de Opdracht. Adviseur verstrekt naar beste vermogen en tijdig alle hem bekende relevante informatie. Hieronder vallen in ieder geval inlichtingen over de voortgang, veranderingen van relevante wettelijke regelgeving, veranderingen inzake de financiële aspecten van het Project en de consequenties daarvan voor de Opdracht, alsook inlichtingen over overeenkomsten die Adviseur ter vervulling van de Opdracht met derden sluit.
7. Adviseur vervult de Opdracht zodanig dat het Werk, waarop de Opdracht betrekking heeft, in beginsel binnen het overeengekomen Taakstellend budget uitgevoerd kan worden. Als budgetoverschrijding dreigt, stelt hij Opdrachtgever zo spoedig mogelijk op de hoogte en treden Partijen in overleg om passende maatregelen te treffen. Voor zover de overschrijding rechtstreeks voortvloeit uit een Toerekenbare tekortkoming van Adviseur, zal Adviseur voor eigen rekening zijn Advies aanpassen. Artikel 43 lid 2 is dan onverminderd van toepassing. Dit doet niets af aan de aansprakelijkheid van Adviseur.
8. Adviseur vervult de Opdracht binnen het overeengekomen tijdschema. Tenzij Partijen uitdrukkelijk anders overeenkomen, betreffen de termijnen in dit schema fatale termijnen, in die zin dat Adviseur direct in verzuim verkeert indien de termijnoverschrijding rechtstreeks voortvloeit uit een Toerekenbare tekortkoming van Adviseur.

9. Adviseur start pas met een volgende Fase na schriftelijke toestemming van Opdrachtgever. Deze toestemming impliceert een goedkeuring van de werkzaamheden van de voorafgaande Fase(n), tenzij Opdrachtgever zijn goedkeuring aan (onderdelen van) de werkzaamheden uitdrukkelijk onthoudt. De goedkeuring ontslaat Adviseur niet van zijn aansprakelijkheid voor Toerekenbare tekortkomingen. Dit doet niets af aan de waarschuwingsplicht van Opdrachtgever op grond van artikel 11 lid 4.
10. Adviseur verschaft Opdrachtgever bij voltooiing of tussentijdse beëindiging van de Opdracht alle Documenten die van belang zijn voor Opdrachtgever, voor zover hij die Documenten heeft opgesteld ter vervulling van de Opdracht.
11. Adviseur waarschuwt Opdrachtgever schriftelijk en ondubbelzinnig binnen bekwame tijd, indien door of namens Opdrachtgever verstrekte inlichtingen en/of gegevens of genomen beslissingen klaarblijkelijk zodanige fouten bevatten of gebreken vertonen, dat het in strijd met de eisen van redelijkheid en billijkheid is om zonder waarschuwing bij de vervulling van de Opdracht daarop voort te bouwen.
12. Gedurende de aansprakelijkheidsduur bewaart Adviseur alle relevante gegevens over de Opdracht, op een gepaste wijze.
13. Op verzoek verschaft Adviseur tegen vergoeding van de onkosten duplicaten van de door hem bewaarde gegevens over de Opdracht.

## Hoofdstuk 5. Aansprakelijkheid van Adviseur

### Artikel 13. Aansprakelijkheid van Adviseur voor Toerekenbare tekortkomingen

1. Adviseur is aansprakelijk voor zijn Toerekenbare tekortkomingen. Voor zover nakoming niet reeds blijvend onmogelijk is, dient Adviseur eerst schriftelijk en met redenen omkleed in gebreke gesteld te worden en een redelijke hersteltermijn te krijgen.
2. Maakt Adviseur bij de vervulling van de Opdracht gebruik van een Hulppersoon, dan is Adviseur op gelijke wijze aansprakelijk voor Toerekenbare tekortkomingen van die Hulppersoon als voor zijn eigen Toerekenbare tekortkomingen met inachtneming van het bepaalde in artikel 14 lid 5.

### Artikel 14. Schadevergoeding

1. Indien Opdrachtgever schade lijdt die rechtstreeks voortvloeit uit een Toerekenbare tekortkoming van Adviseur, is Adviseur gehouden die schade te vergoeden.
2. Van te vergoeden schade in de zin van lid 1 zijn uitgezonderd: winst- en rentederving, imagoschade en de kosten die met de uitvoering van het Werk gemoeid zouden zijn als de Opdracht van meet af aan goed zou zijn vervuld.
3. Op verzoek van Adviseur is Opdrachtgever verplicht, tenzij dat redelijkerwijs niet van hem kan worden gevergd, Adviseur een redelijke termijn te bieden om voor eigen rekening de Toerekenbare tekortkomingen, waarvoor hij aansprakelijk is, te herstellen en/of de daaruit voortvloeiende schade te beperken of op te heffen onverminderd zijn aansprakelijkheid voor schade door die tekortkomingen.
4. Heeft een overschrijding van de vertegenwoordigingsbevoegdheid door Adviseur naast schade ook voordeel tot gevolg voor de Opdrachtgever, dan zal, voor zover dat redelijk is, bij de vaststelling van de schadevergoeding dit voordeel in rekening worden gebracht.
5. Indien Opdrachtgever het inschakelen van een bepaalde Hulppersoon voorschrijft, is Adviseur wat betreft de werkzaamheden van die persoon tot niet meer gehouden jegens Opdrachtgever dan tot datgene, waartoe Adviseur die persoon kan houden op grond van de door Opdrachtgever goedgekeurde voorwaarden van tussen Adviseur en die persoon geldende afspraken. Indien de voorgeschreven Hulppersoon tekortschiet en Adviseur het redelijkerwijs nodige heeft gedaan om nakoming en/of schadevergoeding te verkrijgen, zal Opdrachtgever de voor Adviseur ontstane extra kosten vergoeden, voor zover deze niet reeds zijn vergoed door deze persoon. Als tegenprestatie zal Adviseur, op eerste verzoek van Opdrachtgever, zijn vordering op deze persoon cederen aan Opdrachtgever tot aan het door Opdrachtgever vergoede bedrag.
6. Onverminderd het in de vorige leden bepaalde is Adviseur bij een Opdracht die betrekking heeft op de totstandkoming van een Werk alleen aansprakelijk voor schade die niet zou worden gedekt door een gebruikelijke CAR-verzekering, waarop Adviseur is meeverzekerd, of een vergelijkbare verzekering. Een gebruikelijke CAR-verzekering in de zin van Deze Voorwaarden dekt alle materiële schade aan het Werk, aansprakelijkheid die verband houdt met de uitvoering van het Werk, schade aan eigendommen van de verzekerde Opdrachtgever en schade die het gevolg is van aansprakelijkheid van verschillende Participanten jegens elkaar, ongeacht welke Participant de schade veroorzaakt. Ook dient onder de verzekering te vallen dekking voor de gevolgen van fouten van Adviseur die zich manifesteren in de onderhoudsperiode van het Werk.
7. Indien een derde partij in opdracht van Opdrachtgever het Advies van Adviseur verder uitwerkt, vervalt de aansprakelijkheid van Adviseur voor het uitgewerkte Advies vanaf de dag waarop de derde partij de werkzaamheden overneemt.
8. Een op grond van voorgaande leden bepaalde schadevergoeding blijft achterwege voor zover dat in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is.

## **Artikel 15. Omvang van de schadevergoeding**

1. De door Adviseur te vergoeden schade is per Opdracht beperkt tot een bedrag gelijk aan driemaal de Advieskosten met een maximum van € 2.500.000.
2. Indien het bepaalde in lid 1 naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is, komen Partijen een hogere of lagere Proportionele nadere begrenzing van de maximale schadevergoeding overeen, waarbij Partijen in ieder geval acht slaan op de reële risico's die samenhangen met de Opdracht, de gebruikelijke aansprakelijkheidseisen voor vergelijkbare opdrachten naar aard en omvang in de betreffende branche en een redelijke verhouding tussen de Advieskosten en de maximale schadevergoeding met het oog op verzekeraarbaarheid.

## **Artikel 16. Aansprakelijkheidsduur en vervaltermijnen**

1. De aansprakelijkheid van Adviseur vervalst door verloop van vijf jaar vanaf de dag waarop de Opdracht is geëindigd door voltooiing of beëindiging.
2. Indien het bepaalde in lid 1 naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is, komen Partijen een andere Proportionele vervaltermijn overeen, waarbij Partijen in ieder geval acht slaan op de reële risico's die samenhangen met de Opdracht, de gebruikelijke aansprakelijkheidseisen voor vergelijkbare opdrachten naar aard en omvang in de betreffende branche en de verzekeraarbaarheid van de aansprakelijkheidsduur.
3. De rechtsvordering uit hoofde van een Toerekenbare tekortkoming vervalst en is niet ontvankelijk indien Opdrachtgever niet binnen bekwame tijd nadat hij de tekortkoming ontdekt of redelijkerwijs had moeten ontdekken, schriftelijk en met redenen omkleed bij Adviseur protesteert.
4. De rechtsvordering uit hoofde van een Toerekenbare tekortkoming vervalst en is niet ontvankelijk door verloop van vijf jaar na het protest in de zin van lid 3. Indien Opdrachtgever Adviseur een redelijke termijn heeft gesteld om de tekortkoming te herstellen, vangt de vervaltermijn aan bij het einde van deze termijn, of zoveel eerder als Adviseur meegedeeld heeft de tekortkoming niet te herstellen.
5. De rechtsvordering uit hoofde van een Toerekenbare tekortkoming vervalst in ieder geval na verloop van de op grond van lid 1 of 2 overeengekomen vervaltermijn. Een rechtsvordering die na deze termijn wordt ingesteld is niet ontvankelijk.
6. Indien de einddeclaratie eerder wordt verzonden en door Opdrachtgever is voldaan dan de dag waarop de Opdracht is voltooid of beëindigd, geldt de dag van betaling als dag waarop de Opdracht is geëindigd.
7. Indien de Opdracht betrekking heeft op een Werk, geldt de dag waarop het Werk is opgeleverd of geacht wordt te zijn opgeleverd als de dag waarop de Opdracht is geëindigd, voor zover deze oplevering geschiedt voor de dag als genoemd in lid 6.
8. Indien de rechtsvordering volgens het bepaalde in dit artikel vervalst tussen het tijdstip waarop Adviseur aan Opdrachtgever meedeelt dat hij de tekortkoming zal onderzoeken of herstellen en het tijdstip waarop hij het onderzoek en de pogingen tot herstel kennelijk als beëindigd beschouwt, wordt de vervaltermijn verlengd tot zes maanden na laatstgenoemd tijdstip.

## **Artikel 17. Overige bepalingen verband houdende met schadevergoeding**

Voor vergoeding van andere schade dan in dit hoofdstuk genoemd, is Adviseur slechts aansprakelijk indien en voor zover de Toerekenbare tekortkoming te wijten is aan opzet of grove onzorgvuldigheid van Adviseur.

## Hoofdstuk 6. Vertraging, onderbreking en gevolgen daarvan

### Artikel 18. Vertraging en onderbreking van de Opdracht

1. Partijen informeren elkaar zo spoedig mogelijk over dreigende, dan wel intredende vertragingen. De mededeling geschiedt schriftelijk en voor zover op dat moment mogelijk onder vermelding van de oorzaak en datum van intreding van de vertraging.
2. Na de lid 1 omschreven mededeling treden Partijen in overleg om de vertraging te voorkomen of te beperken. Bij dat overleg nemen Partijen elkaars gerechtvaardigde belangen in acht. Partijen passen het overeengekomen tijdschema aan, tenzij dat naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is.
3. Opdrachtgever kan Adviseur opdragen de Opdracht te onderbreken. Opdrachtgever doet dit schriftelijk en onder vermelding van de gronden.

### Artikel 19. Gevolgen van vertraging of onderbreking van de Opdracht

1. Na de in artikel 18 omschreven mededelingen treden Partijen binnen bekwame tijd in overleg over de gevolgen van de vertraging of de onderbreking en nemen daarbij elkaars gerechtvaardigde belangen in acht.
2. Kan de vertraging of onderbreking Adviseur niet toegerekend worden, dan vergoedt Opdrachtgever op declaratie van Adviseur de Advieskosten en alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die Adviseur reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de Opdracht, berekend naar de stand van de werkzaamheden ten tijde van de mededelingen bedoeld in artikel 18.
3. Opdrachtgever vergoedt de schade die Adviseur lijdt als gevolg van onderbrekingen en vertragingen die niet toe te rekenen zijn aan Adviseur, onverminderd de plicht van Adviseur die schade zoveel mogelijk te beperken.

## Hoofdstuk 7. Beëindiging van de Opdracht

### Artikel 20. Wijze van (tussentijdse) beëindiging

1. De Opdracht eindigt van rechtswege door voltooiing. Daarnaast kan elk van de Partijen de Opdracht voortijdig eenzijdig beëindigen door opzegging of ontbinding. Beëindiging van de Opdracht moet geschieden door middel van een schriftelijke mededeling onder vermelding van de grond voor beëindiging en de datum waarop de beëindiging ingaat.
2. Partijen kunnen de Opdracht uitsluitend opzeggen op grond van gewichtige redenen in de zin van artikel 7:408 lid 2 Burgerlijk Wetboek. De gronden als bedoeld in artikel 21 kwalificeren in ieder geval als gewichtige redenen.
3. Partijen kunnen de Opdracht uitsluitend ontbinden op een grond als genoemd in artikel 21. Buiten de in artikel 21 genoemde gronden is ontbinding van de Opdracht uitgesloten.
4. Bij de afwikkeling van de rechtsgevolgen van de beëindiging nemen Partijen het bepaalde in hoofdstuk 8 in acht, tenzij dat naar de maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is.

### Artikel 21. Gronden voor ontbinding

1. Gronden voor ontbinding van de Opdracht zijn:
  - a. vertraging en onderbreking Opdracht of stopzetting Project, zoals uitgewerkt in artikel 22;
  - b. Toerekenbare tekortkoming, zoals uitgewerkt in artikel 23;
  - c. overmacht, zoals uitgewerkt in artikel 24;
  - d. onvermogen, zoals uitgewerkt in artikel 25;
  - e. wijziging van de rechts- of samenwerkingsvorm, zoals uitgewerkt in artikel 26;
  - f. overlijden, zoals uitgewerkt in artikel 27;
  - g. arbeidsongeschikt raken of overlijden van een bepaalde persoon, zoals uitgewerkt in artikel 28.

### Artikel 22. Vertraging en onderbreking Opdracht of stopzetting Project

1. Is, gelet op alle van belang zijnde omstandigheden, de vertraging of onderbreking van de vervulling van de Opdracht zodanig van aard en/of duur dat nakoming van de Opdracht in ongewijzigde vorm in redelijkheid niet is te vergen, dan hebben Partijen ieder het recht de Opdracht op deze grond te beëindigen.
2. Aan stopzetting van het Project worden dezelfde rechtsgevolgen verbonden als aan een vertraging of onderbreking van de vervulling van de Opdracht in de zin van voorgaand lid.

### Artikel 23. Toerekenbare tekortkoming

1. Is er sprake van een Toerekenbare tekortkoming, dan is de wederpartij van de Partij die toerekenbaar tekortschiet, bevoegd de Opdracht op deze grond te beëindigen, mits de aard en de omvang van de Toerekenbare tekortkoming die beëindiging rechtvaardigen.
2. Aan Laakbaar handelen van een Partij worden dezelfde rechtsgevolgen verbonden als aan een Toerekenbare tekortkoming van die Partij.
3. Het recht op beëindiging doet niets af aan het bepaalde in hoofdstuk 5.

### Artikel 24. Overmacht

1. Van overmacht in de zin van Deze Voorwaarden is sprake indien een tekortkoming een Partij niet kan worden toegerekend. Een tekortkoming kan een Partij niet worden toegerekend, indien zij niet is te wijten aan zijn schuld, noch krachtens wet, rechtshandeling of in het verkeer geldende opvattingen voor zijn rekening komt.
2. Van overmacht is tevens sprake, indien door feiten of omstandigheden, die niet aan een Partij te wijten zijn, voortzetting van de Opdracht in redelijkheid niet van hem gevegd kan worden.

## **Artikel 25. Onvermogen**

Verkeert een Partij in financieel onvermogen, of bestaan er andere goede redenen om aan te nemen dat hij zal tekortschieten in de nakoming van zijn verplichtingen, dan is de wederpartij bevoegd om die Partij, dan wel zijn bewindvoerder of curator, schriftelijk en met opgave van redenen te sommeren om binnen een redelijke termijn schriftelijk te verklaren of deze in staat en bereid is om de Opdracht voort te zetten. De wederpartij is ook gerechtigd te verlangen dat genoegzame zekerheid wordt gesteld, indien de Opdracht wordt voortgezet. Blijft binnen de gestelde termijn de gevraagde verklaring of de verlangde zekerheid uit, dan mag de Opdracht op deze grond worden beëindigd.

## **Artikel 26. Wijziging rechts- of samenwerkingsvorm**

Besluit een der Partijen tot ontbinding over te gaan of verliest deze zijn rechtspersoonlijkheid, daaronder begrepen juridische fusies, dan is de wederpartij bevoegd de Opdracht op die grond te beëindigen voor zover aan die omstandigheid een redelijk belang te ontleen is.

## **Artikel 27. Overlijden**

1. De Opdracht eindigt niet door het overlijden van een der Partijen, indien en voor zover een der Partijen een natuurlijke persoon is.
2. De erfgenamen of rechtverkrijgenden van de overledene wijzen op verzoek van de wederpartij binnen een daarbij te stellen redelijke termijn een van hen of een derde aan om hen, in alle zaken de Opdracht betreffende, te vertegenwoordigen.
3. Het bepaalde in artikel 24 is van overeenkomstige toepassing.
4. Het overlijden van een der Partijen geeft de wederpartij en de erfgenamen of rechtverkrijgenden van de overledene de bevoegdheid de Opdracht te beëindigen.

## **Artikel 28. Arbeidsongeschikt raken of overlijden van een bepaalde persoon**

Heeft Opdrachtgever bedongen dat de vervulling van de Opdracht in het bijzonder wordt toevertrouwd aan een bepaalde persoon en kan deze persoon de werkzaamheden niet uitvoeren door arbeidsongeschiktheid of overlijden, dan is het bepaalde in artikel 27 van overeenkomstige toepassing.

## **Artikel 29. Algemene verplichtingen van Partijen na beëindiging van de Opdracht**

Na de beëindiging van de Opdracht moeten Partijen elkaars gerechtvaardigde belangen in acht nemen.

## Hoofdstuk 8. Gevolgen van de tussentijdse beëindiging van de Opdracht

### Artikel 30. Betalingsverplichting na beëindiging op een grond gelegen bij Opdrachtgever

1. Ligt de grond voor beëindiging van de Opdracht bij Opdrachtgever, dan is Opdrachtgever verplicht naar stand van de werkzaamheden ten tijde van het moment dat de beëindiging volgens het bepaalde in artikel 20 lid 1 ingaat, te betalen. De Adviseur stelt daartoe een declaratie op inhoudende:
  - a. de Advieskosten;
  - b. alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die Adviseur ten tijde van de beëindiging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de Opdracht.
2. Opdrachtgever is bovendien verplicht te betalen 10% van het resterende deel van de Advieskosten, die Opdrachtgever verschuldigd zou zijn bij de volledige vervulling van de Opdracht, tenzij dat tot gevolgen leidt die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn.
3. Het bepaalde in lid 2 mist toepassing indien de Opdracht beëindigd wordt overeenkomstig het bepaalde in artikel 24, 26, 27 of 28.

### Artikel 31. Betalingsverplichting na beëindiging op een grond gelegen bij Adviseur

1. Ligt de grond voor beëindiging van de Opdracht bij Adviseur, dan is Opdrachtgever verplicht naar stand van de werkzaamheden ten tijde van het moment dat de beëindiging volgens het bepaalde in artikel 20 lid 1 ingaat, te betalen. De Adviseur stelt daartoe een declaratie op inhoudende:
  - a. de Advieskosten;
  - b. alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die Adviseur ten tijde van de beëindiging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de Opdracht.
2. De betalingsverplichting van Opdrachtgever volgens het bepaalde in lid 1 strekt niet verder dan voor zover het Advies voor Opdrachtgever van nut is.
3. Het bepaalde in lid 2 mist toepassing indien de Opdracht beëindigd wordt overeenkomstig het bepaalde in artikel 24, 27 of 28.
4. Opdrachtgever is bevoegd 10% in mindering te brengen op het bedrag dat hij op grond van het bepaalde in lid 2 verplicht is aan Adviseur te betalen, tenzij dat tot gevolgen leidt die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn.
5. Het bepaalde in lid 4 mist toepassing indien de Opdracht beëindigd wordt overeenkomstig het bepaalde in artikel 24, 26, 28 of 29.

### Artikel 32. Rechten op het Advies na beëindiging op een grond gelegen bij Opdrachtgever

1. Is de Opdracht beëindigd op een grond gelegen bij Opdrachtgever, dan verkrijgt Opdrachtgever, na het voldoen aan zijn betalingsverplichting aan Adviseur, een voorwaardelijk, niet-exclusief en niet-overdraagbaar gebruiksrecht om het Advies te gebruiken ten behoeve van het Project.
2. Opdrachtgever is voor het gebruiksrecht als bedoeld in lid 1 geen nadere vergoeding verschuldigd. Adviseur kan wel redelijke voorwaarden verbinden aan dat gebruiksrecht, waaronder het recht om erop toe te zien dat het Advies overeenkomstig zijn bedoeling wordt gebruikt. In dat geval stellen Partijen in overleg een redelijke vergoeding vast voor dat toezicht.
3. Voor zover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijven de Rechten van Adviseur onverkort van kracht.

### **Artikel 33. Rechten op het Advies na beëindiging op een grond gelegen bij Adviseur**

1. Is de Opdracht beëindigd op een grond gelegen bij Adviseur, dan verkrijgt Opdrachtgever, na het voldoen aan zijn betalingsverplichting aan Adviseur, een niet-exclusief en niet-overdraagbaar gebruiksrecht om het Advies te gebruiken ten behoeve van het Project, tenzij de gerechtvaardigde belangen van Adviseur zich daartegen verzetten.
2. Opdrachtgever is voor dat gebruiksrecht geen nadere vergoeding verschuldigd.
3. Voor zover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijven de Rechten van Adviseur onverkort van kracht.

## Hoofdstuk 9. Eigendom en gebruik van Documenten – Rechten van Adviseur

### Artikel 34. Eigendom van Documenten

De door Adviseur aan Opdrachtgever verstrekte Documenten worden eigendom van Opdrachtgever en mogen door hem kosteloos en onbeperkt worden gebruikt met inachtneming van de Rechten van Adviseur, mits Opdrachtgever aan zijn financiële verplichtingen jegens Adviseur heeft voldaan.

### Artikel 35. Rechten van Adviseur

1. De intellectuele eigendomsrechten op in het kader van de Opdracht door of namens Adviseur vervaardigde ontwerpen, tekeningen, modellen, schetsen, foto's en alle andere mogelijke intellectuele scheppingen, alsmede afbeeldingen en voorstellingen daarvan, berusten bij Adviseur. Adviseur, of zijn rechtverkrijgenden, hebben ter zake het exclusieve recht tot openbaarmaking, verwezenlijking en verveelvoudiging.
2. Onverminderd het bepaalde in lid 1 verkrijgt Opdrachtgever, na het voldoen aan zijn betalingsverplichting aan Adviseur, een eeuwigdurend, niet-exclusief en niet-overdraagbaar gebruiksrecht om door of namens Adviseur verstrekte ontwerpen, tekeningen, modellen, schetsen, foto's en alle andere mogelijke intellectuele scheppingen, alsmede afbeeldingen en voorstellingen daarvan, te openbaren, te verwezenlijken en te verveelvoudigen ten behoeve van het Project, mits daarbij de Rechten van Adviseur die voortvloeien uit het bepaalde in lid 4 in acht genomen worden. De vergoeding voor dit gebruiksrecht is inbegrepen in de Advieskosten.
3. Onverminderd het bepaalde in voorgaande leden hebben beide Partijen het recht om van het uitwendige en inwendige van het naar een Ontwerp van Adviseur verwezenlijkt Werk afbeeldingen te maken en deze te verveelvoudigen en te openbaren. Opdrachtgever dient daarbij de Rechten van Adviseur die voortvloeien uit het bepaalde in lid 4 in acht te nemen en Adviseur behoeft toestemming van Opdrachtgever voor het openbaar maken van afbeeldingen die het inwendige van het Werk tonen na ingebruikname. Aan zijn toestemming kan Opdrachtgever redelijke voorwaarden verbinden.
4. Adviseur behoudt, ook nadat hij toestemming heeft verleend tot verwezenlijking, openbaarmaking of verveelvoudiging van zijn Ontwerp, de volgende rechten:
  - a. het recht zich te verzetten tegen het openbaar maken van zijn Ontwerp zonder vermelding van zijn naam of andere aanduiding als maker, tenzij het verzet onredelijk is;
  - b. het recht zich te verzetten tegen het openbaar maken van zijn Ontwerp onder een andere naam dan de zijne, alsmede tegen het aanbrengen van enige wijziging in de benaming van het Ontwerp of in de aanduiding van de maker, voor zover deze op of in het Ontwerp voorkomen, dan wel in verband daarmee openbaar gemaakt zijn;
  - c. het recht zich te verzetten tegen elke andere wijziging in zijn Ontwerp, tenzij deze wijziging zodanig is, dat het verzet onredelijk is;
  - d. het recht zich te verzetten tegen elke misvorming, verminking of andere aantasting van zijn Ontwerp, die nadeel zou kunnen toebrengen aan de eer of reputatie van de maker of aan zijn waarde in deze hoedanigheid.
5. Adviseur geldt in de zin van het Benelux-verdrag inzake de intellectuele eigendom als de ontwerper van de tekeningen en modellen die hij in het kader van de Opdracht vervaardigt. Adviseur heeft het exclusieve recht deze tekeningen en modellen te deponeren bij het in dat Verdrag bedoelde Bureau. Het ten aanzien van de Rechten van Adviseur bepaalde is zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing op de aan zo'n depot te ontlelen rechten.
6. Adviseur zal naar zijn mening voor octrooiverlening vatbare uitvindingen, ontstaan tijdens en door de vervulling van de Opdracht, zo spoedig mogelijk melden aan Opdrachtgever.
7. Indien de uitvinding als bedoeld in lid 6 is ontstaan door uitwisseling van kennis tussen Opdrachtgever en Adviseur, heeft Opdrachtgever het recht om op zijn naam en voor zijn rekening octrooi op die uitvinding aan te vragen. Opdrachtgever meldt zijn voornemen daartoe zo spoedig mogelijk schriftelijk aan Adviseur. Indien gewenst, zal Adviseur Opdrachtgever bij de octrooiaanvraag assisteren. De daaruit voor Adviseur voortvloeiende werkzaamheden worden in overleg vergoed.

8. Als Opdrachtgever een octrooi als bedoeld in lid 7 verkrijgt, verleent hij om niet aan Adviseur een in beginsel niet overdraagbare gebruiksrecht op die uitvinding. Bij concrete toepassing van de uitvinding meldt Adviseur dit aan Opdrachtgever. Opdrachtgever kan zich uitsluitend verzetten tegen de beoogde toepassing wegens tegenstrijdige belangen met zijn bedrijf.
9. Indien de uitvinding als bedoeld in lid 6 niet is ontstaan door uitwisseling van kennis tussen Opdrachtgever en Adviseur of indien Opdrachtgever afziet van het in lid 7 genoemde recht, kan Adviseur op zijn naam en voor zijn rekening octrooi voor die uitvinding aanvragen. Adviseur deelt zijn voornemen daartoe zo spoedig mogelijk schriftelijk mee aan Opdrachtgever.
10. Als Adviseur een octrooi als bedoeld in lid 9 verkrijgt, verleent hij om niet aan Opdrachtgever een in beginsel niet overdraagbaar gebruiksrecht om deze uitvinding in de huidige bedrijfsvoering van Opdrachtgever toe te passen.

#### **Artikel 36. De uitvoering van het Werk**

1. Opdrachtgever heeft de intentie om het Werk overeenkomstig het Advies en de bedoeling van Adviseur uit te voeren. Hij heeft echter binnen de grenzen van de redelijkheid en billijkheid de bevoegdheid om het Werk afwijkend van het Advies uit te voeren, mits daarbij de Rechten van Adviseur die voortvloeien uit het bepaalde in artikel 35 lid 4 in acht genomen worden.
2. Opdrachtgever dient Adviseur in de gelegenheid te stellen zich te vergewissen dat het Werk overeenkomstig zijn Advies en bedoeling uitgevoerd wordt en dat eventuele beoogde afwijkingen binnen de grenzen van de redelijkheid en billijkheid vallen. Opdrachtgever wijkt niet af van het Advies en de bedoeling van Adviseur dan na overleg met Adviseur.
3. Adviseur kan Advieskosten in rekening brengen voor aanvullende werkzaamheden in verband met het in lid 2 genoemde overleg, tenzij Partijen anders overeenkomen.
4. Adviseur is niet aansprakelijk voor afwijkingen als bedoeld in lid 1.

#### **Artikel 37. Recht van herhaling van het Advies**

1. Adviseur kan het Advies herhalen, tenzij dat in strijd is met de gerechtvaardigde belangen van Opdrachtgever en slechts na overleg met Opdrachtgever.
2. Voor zover de Opdracht voorziet in een bevoegdheid van Opdrachtgever om het Advies te herhalen, kan Opdrachtgever het Advies herhalen, tenzij dat in strijd is met de gerechtvaardigde belangen van Adviseur en slechts na overleg met Adviseur.
3. Voor zover de Opdracht niet voorziet in een bevoegdheid van Opdrachtgever om het Advies te herhalen, kan Opdrachtgever het Advies uitsluitend herhalen na schriftelijke toestemming van Adviseur. Adviseur onthoudt zijn goedkeuring niet indien dat naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is.
4. In geval van het geheel dan wel gedeeltelijk herhalen van het Advies door Opdrachtgever komen Partijen in overleg een passende vergoeding overeen voor het recht op herhaling van het Advies.

#### **Artikel 38. Wijziging van het Werk na oplevering**

1. Opdrachtgever mag in beginsel het Werk na oplevering geheel of gedeeltelijk wijzigen indien Opdrachtgever dit vanuit efficiënt gebruik en/of beheer noodzakelijk acht en hij acht slaat op de Rechten van Adviseur die voortvloeien uit het bepaalde in artikel 35 lid 4. Opdrachtgever kan hierbij een andere Adviseur inzetten.

2. Indien zich een situatie voordoet zoals genoemd in lid 1 overlegt Opdrachtgever eerst met Adviseur en dient Adviseur schriftelijk in te stemmen met de voorgenomen wijzigingen voordat Opdrachtgever tot uitvoering overgaat. Adviseur kan zijn instemming niet weigeren indien dit het efficiënt gebruik en beheer van het Werk belemmert of anderszins in strijd is met de maatstaven van redelijkheid en billijkheid. Bij het uitblijven van een reactie van Adviseur binnen een redelijke termijn van maximaal drie maanden wordt de Adviseur geacht ingestemd te hebben.
3. Adviseur verzet zich niet tegen wijzigingen zoals genoemd in lid 1, tenzij het bepaalde in artikel 35 lid 4 onder b, c of d van toepassing is.

## Hoofdstuk 10. Financiële bepalingen

### Artikel 39. Algemene bepalingen

1. Adviseur richt de administratie van de Opdracht zodanig in, dat de te declareren Advieskosten objectief kunnen worden vastgesteld.
2. Opdrachtgever kan de opdrachtadministratie van Adviseur door een onafhankelijke accountant laten onderzoeken om de juistheid van de gedeclareerde Advieskosten vast te stellen. De kosten van dit onderzoek zijn voor rekening van de Partij die door het onderzoek in het ongelijk wordt gesteld.
3. De overeengekomen bedragen en de in Deze Voorwaarden genoemde bedragen en kosten zijn exclusief BTW, met uitzondering van de Bouwkosten. Opdrachtgever vergoedt de door Adviseur over de Opdracht verschuldigde omzetbelasting.

### Artikel 40. Bepaling van Advieskosten

1. Partijen stellen de Advieskosten vast op een van de hieronder vermelde wijzen of een combinatie daarvan:
  - a. een vast bedrag, zoals uitgewerkt in artikel 41;
  - b. op basis van bestede tijd, zoals uitgewerkt in artikel 42;
  - c. als percentage van de Bouwkosten, zoals uitgewerkt in artikel 43;
  - d. naar een andere overeengekomen maatstaf.

### Artikel 41. Vaststelling van het vaste bedrag

Het vaste bedrag voor de Advieskosten geldt uitsluitend voor de vergoeding van de nauwkeurig in de Opdracht vermelde omvang en duur van de werkzaamheden.

### Artikel 42. Berekening op basis van bestede tijd

1. Partijen leggen de in rekening te brengen tarieven schriftelijk vast, voor alle bij de Opdracht in te zetten functiegroepen of medewerkers. Indien vastgelegde tarieven slechts voor een bepaalde periode gelden, overlegt Adviseur tijdig met Opdrachtgever over eventuele bijstelling van de tarieven na die periode.
2. Onder bestede tijd wordt verstaan het totaal van alle tijd die is besteed aan het vervullen van de Opdracht, reistijd daaronder niet inbegrepen, tenzij anders overeengekomen.

### Artikel 43. Berekening als een percentage van de Bouwkosten

1. In de Fasen voorafgaand aan prijs- en contractvorming worden de Advieskosten berekend op basis van een door Adviseur gemaakte of door hem geaccepteerde Raming van de Bouwkosten voor die Fasen. De definitieve Advieskosten worden bepaald zodra de Begroting behorend bij de Fase technisch ontwerp/bestek is gemaakt en door Opdrachtgever goedgekeurd.
2. Vanaf de prijs- en contractvorming worden de Advieskosten bij de uitvoering van het Werk berekend op basis van de definitieve Bouwkosten. Berekening vindt plaats aan de hand van de aanneemsom die de uitvoerende Participanten in rekening brengen, vermeerderd met het saldo van meer- en minderwerk.
3. Opdrachtgever verstrekt Adviseur de benodigde gegevens over de Bouwkosten om de Advieskosten juist te kunnen berekenen.
4. De Bouwkosten omvatten ook de waarde van door of vanwege Opdrachtgever te leveren of ter beschikking te stellen materialen en onderdelen voor het Werk, inclusief overige kosten die gemoeid zijn met deze leveringen of terbeschikkingstellingen.
5. Tot de Bouwkosten als grondslag voor de Advieskosten worden mede gerekend het saldo van de verrekening van wijzigingen van lonen en sociale lasten en van wijzigingen van prijzen, huren en vrachten of, indien deze verrekening door betaling van een afkoopsom is uitgesloten, deze afkoopsom.

6. Indien de Opdracht beëindigd of het Werk niet gerealiseerd wordt, dan worden de definitieve Advieskosten met inachtneming van het bepaalde in lid 1 bepaald op basis van het Taakstellend budget of, indien dat niet het geval is, op basis van de laatste door Adviseur gemaakte of door hem geaccepteerde Raming of Begroting.

#### **Artikel 44. Advieskosten in geval van wijzigingen**

1. Aanpassingen en wijzigingen in de Opdracht en Advieskosten geschieden na een schriftelijke bevestiging van Opdrachtgever. Adviseur dient een verzoek tot aanpassing van de Advieskosten deugdelijk te onderbouwen met vermelding van relevante gewijzigde hoeveelheden, tarieven en overige gewijzigde kosten.
2. Indien de aanpassingen en wijzigingen het gevolg zijn van een Toerekenbare tekortkoming van Adviseur, vergoedt Opdrachtgever uitsluitend de Advieskosten voor zover hieraan werkzaamheden ten grondslag liggen die ook bij een juiste vervulling van de Opdracht noodzakelijk zouden zijn geweest.

#### **Artikel 45. Betaling van Advieskosten**

1. Opdrachtgever betaalt de Advieskosten op declaratie van Adviseur. Adviseur declareert volgens een overeengekomen betaalschema. Indien geen betaalschema overeengekomen is, declareert Adviseur in maandelijkse termijnen naar rato van de voortgang van de werkzaamheden.
2. Adviseur kan een einddeclaratie indienen zodra zijn werkzaamheden zijn voltooid, of vanaf de dag waarop de Opdracht volgens het bepaalde in artikel 20 is beëindigd.
3. De declaratie van Adviseur is gespecificeerd en wordt op verzoek van Opdrachtgever van de nodige bewijsstukken voorzien.
4. Opdrachtgever betaalt het gedeclareerde bedrag binnen 30 dagen na ontvangst van de betreffende declaratie, tenzij Partijen een kortere betaaltermijn zijn overeengekomen. In dat geval betaalt Opdrachtgever het gedeclareerde bedrag binnen de overeengekomen betaaltermijn.
5. Indien Opdrachtgever de juistheid van een declaratie – of een gedeelte daarvan – betwist, betaalt hij het niet-betwiste gedeelte wel tijdig. Betwisting van een declaratie geschiedt schriftelijk en gemotiveerd binnen de betaaltermijn. Blijkt de betwiste declaratie – of het betwiste gedeelte – alsnog verschuldigd, dan wordt de door Opdrachtgever verschuldigde wettelijke rente berekend vanaf de dag waarop de betaling uiterlijk had behoren te geschieden.
6. Verricht Opdrachtgever de ingevolge de Opdracht verschuldigde betaling niet tijdig en is de vertraging niet het gevolg van een aan Adviseur toe te rekenen omstandigheid, dan is Opdrachtgever zonder nadere ingebrekestelling in verzuim en kan Adviseur aanspraak maken op vergoeding van rente tegen het wettelijk rentepercentage met ingang van de dag volgend op de dag waarop de in lid 4 genoemde betaaltermijn verstreken is.
7. Voldoening van een verschuldigde betaling – of een gedeelte daarvan – strekt in de eerste plaats in mindering van de kosten, vervolgens in mindering van de verschenen rente en ten slotte in mindering van de verschuldigde betaling en lopende rente.
8. Alle werkelijk door Adviseur gemaakte redelijke onkosten om zijn declaratie te innen, zowel gerechtelijke als buitengerechtelijke kosten, komen voor rekening van Opdrachtgever.

## Hoofdstuk I I. Toepasselijk recht, geschillen en vaststelling

### Artikel 46. Toepasselijk recht

Op de Opdracht is het Nederlands recht van toepassing.

### Artikel 47. Geschillen

1. Geschillen tussen Partijen, daaronder begrepen geschillen die slechts door een van Partijen als zodanig worden beschouwd, worden zoveel mogelijk in goed overleg minnelijk opgelost.
2. Bij het zoeken naar een minnelijke oplossing wordt waar nodig voor mediation gekozen.
3. Indien geen minnelijke oplossing wordt gevonden of in voorkomend geval mediation niet tot resultaat leidt, is ieder van Partijen bevoegd het geschil vervolgens te laten beslechten door de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen. Beslechting vindt dan plaats overeenkomstig de regelen beschreven in de statuten van de Raad zoals deze drie maanden voor de dag waarop de Opdracht tot stand is gekomen, luiden. Dit tenzij anders door Partijen is overeengekomen.
4. In afwijking van het bepaalde in lid 3 van dit artikel kan geschilbeslechting via de burgerlijke rechter worden overeengekomen voor vorderingen die het bedrag van € 25.000,- te boven gaan.
5. Indien een uitspraak van de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen respectievelijk een onherroepelijk rechterlijk vonnis geheel of gedeeltelijk is vernietigd respectievelijk nietig verklaard, kan ieder van Partijen het geschil, voor zover het onbeslist is gebleven, opnieuw overeenkomstig dit artikel laten beslechten. De vordering is niet ontvankelijk wanneer zij later dan drie maanden na het onherroepelijk worden van het eerder vonnis of uitspraak betreffende het nietig verklaren van het eerdere vonnis of uitspraak aanhangig wordt gemaakt. Degene die als arbiter of secretaris aan de nietig verklaarde uitspraak heeft meegewerkt, zal aan de nieuwe behandeling niet mogen meewerken.

## Bijlage I. Specificatie van de Opdracht

De opdrachtspecificatie besteedt aandacht aan de volgende zaken:

- a. de inhoud en omvang van de werkzaamheden van Adviseur;
- b. de eventuele Fasering van de vervulling van de Opdracht;
- c. het tijdschema waarbinnen Adviseur (delen van) de Opdracht vervult;
- d. het Taakstellend budget ten aanzien van Bouwkosten;
- e. de gegevens die Opdrachtgever aan Adviseur verstrekt, inclusief een indicatie wanneer welke gegevens beschikbaar zijn;
- f. de vraag met welke bijzondere publiek- en privaatrechtelijke regelgeving rekening gehouden moet worden en welke verplichtingen Adviseur in dit verband op zich neemt;
- g. welke Derden-adviseurs Opdrachtgever inschakelt en welke werkzaamheden zij uitvoeren;
- h. welke Hulppersonen Adviseur inschakelt en welke werkzaamheden zij uitvoeren;
- i. de wijze waarop de kwaliteitszorg van het Advies, en indien de Wet op de kwaliteitsborging van toepassing is op het Werk, de kwaliteitsborging van het Werk worden geregeld;
- j. de wijze waarop de veiligheid van het Werk tijdens de uitvoering en het gebruik geborgd kan worden en welke nadere afspraken daarvoor benodigd zijn, waarbij acht geslagen wordt op de relevante richtlijnen van de Governance Code Veiligheid Bouw en het TOPoverleg Veiligheid;
- k. de mogelijkheden die de Opdracht biedt om een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van de samenleving en de circulaire economie;
- l. voor zover Adviseur ter vervulling van de Opdracht een BIM model vervaardigt en/of met andere Participanten informatie uitwisselt in het BIM model, de noodzaak om nadere afspraken te maken met de betrokken Participanten in de vorm van een informatieleveringsspecificatie (ILS), een BIM-Protocol en een BIM-Uitvoeringsplan (BUP), waarbij bij voorkeur gebruik gemaakt wordt van de keten brede standaarden van het BIM-Loket;
- m. voor zover de Opdracht (mede) betrekking heeft op de verwerking van persoonsgegevens, nader te treffen maatregelen om de persoonsgegevens te beschermen en afspraken vastleggen in een verwerkersovereenkomst;
- n. de duur en omvang van een eventuele bevoegdheid van Adviseur om Opdrachtgever te vertegenwoordigen;
- o. het aanwijzen van een vertegenwoordiger van iedere Partij ter zake de Opdracht, inclusief beschrijving van de omvang van zijn vertegenwoordigingsbevoegdheid;
- p. de wijze waarop de Advieskosten worden bepaald en een raming van die Advieskosten uitgesplitst naar Fasen;
- q. de aard en omvang van de kosten die Adviseur maakt voor het toezicht op de uitvoering van het Werk en alle andere kosten die Adviseur moet maken om de opdracht behoorlijk te vervullen als onderdeel van de Advieskosten;
- r. of en zo ja hoe, tariefwijzigingen en indexerings van de Advieskosten worden toegepast;
- s. een betaalschema waarin vastgelegd is welk gedeelte van de Advieskosten per Fase gefactureerd wordt;
- t. de wijze en eventueel frequentie van informatieoverdracht en overleg tussen Adviseur en Opdrachtgever en eventueel andere Participanten;

- u. specificatie van de Documenten die Adviseur aan Opdrachtgever en eventueel andere Participanten moet verstrekken en welke voorwaarden daarbij gelden;
- v. de werkzaamheden, waarvoor Adviseur verzekerd is en wat de dekking onder verzekering is;
- w. de omvang van de maximale schadevergoeding en aansprakelijkheidsduur;
- x. de toepasselijkheid van de wettelijke handelsrente in de zin van artikelen 6:119a en 6:119b van het Burgerlijk Wetboek;
- y. de wijze waarop Partijen omgaan met onderwerpen die tijdens de totstandkoming van de Opdracht nog niet vaststaan.

In de praktijk komt de opdrachtspecificatie op verschillende wijzen tot stand. Het initiatief kan bij beide Partijen liggen. Een publieke Opdrachtgever zet zijn Opdracht vaak in de markt met een Offerteaanvraag. Dan is de opdrachtspecificatie onderdeel van de Offerteaanvraag en is het aan Adviseur om een passende Offerte te doen. De andere kant van het spectrum is de situatie waarin Opdrachtgever Adviseur vraagt een Offerte uit te brengen op basis van een oriënterend gesprek. Dan is het Adviseur die de Opdracht specificeert in zijn Offerte.

## **Uitgave**

### **Bizob**

Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost-Brabant  
Deken Frankenstraat 3  
5688 AK Oirschot  
[www.bizob.nl](http://www.bizob.nl)

### **MKB INFRA**

De Smalle Zijde 20A  
3903 LP Veenendaal  
[www.mkb-infra.nl](http://www.mkb-infra.nl)

### **Nevi**

Vereniging voor inkoop- en supplymanagement  
Arnhemse Bovenweg 160  
3708 AH Zeist  
T 088 3300700  
[www.nevi.nl](http://www.nevi.nl)

### **Auteurs en redactie**

Michel Geertse (op persoonlijke titel)  
Ton van Geijlswijk (Nevi)  
Hub Keulen (namens Nevi)  
Meriam de Koning (namens MKB INFRA)  
Desirée van Laerhoven (Bizob)

### **Vormgeving en opmaak**

Hub Keulen

Het staat eenieder vrij deze voorwaarden te gebruiken bij het aangaan van overeenkomsten.

Eerste versie december 2024